

Knowledge Management Model Using Social Network to Enhance Potential of Educational Innovation for Teachers in Health and Physical Education Learning Area Under the Trang-Krabi Secondary Educational Service Area Office

Panita Ketkaew¹ and Nannaphat Chamwichit²

Received: November 16, 2023 Revised: April 11, 2024 Accepted: April 17, 2024

Abstract

The purposes of this study were 1) to study the knowledge management process, 2) to develop a knowledge management model, and 3) to investigate the results of using this model. The study mixed methodologies of qualitative and quantitative research. Key informants in the qualitative research were 10 experts in knowledge management, social network, and educational innovation. As for quantitative research, the sample consisted of 30 teachers in Health and Physical Education Learning Area under the Trang Krabi Secondary Educational Service Area Office. The qualitative data were analyzed using descriptive and inductive analyses. The quantitative data were analyzed by assessing the statistics mean and standard deviation. Results showed that 1) the knowledge management process consisted of (1) analysis of social network use, (2) definition of components of knowledge management, (3) investigation of the problems, (4) development planning, (5) definition of development steps, and (6) development guideline for model. 2) The knowledge management model consisted of (1) knowledge management process using social network, (2) knowledge management through social network, and (3) factors enhancing educational innovation potential. 3) The results from using this model, according to pretest and posttest self-assessment results, revealed that the potential for educational innovation of teachers in Health and Physical Education Learning Area improved in all aspects. As for their opinions regarding the model, they were satisfied at the highest level in all aspects.

Keyword: Knowledge Management Model; Social Network; Potential; Educational Innovation

¹ Faculty of Education Thailand, National Sports University, Trang campus, Thailand

² Faculty of Sports and Health Science, Thailand National Sports University, Trang campus, Thailand

* Corresponding author e-mail: pupanita9381@gmail.com

รูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาต่ง กระบี่

ปณิตา เกตุแก้ว^{1*} และ นันทกร คำจิตร²

รับบทความ: 16 พฤศจิกายน 2566 แก้ไขบทความ: 11 เมษายน 2567 รับตีพิมพ์: 17 เมษายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการจัดการความรู้ โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ 2) พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ และ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความรู้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ และนวัตกรรมการศึกษา จำนวน 10 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาต่ง กระบี่ จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณคำนวณหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) กระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย (1) วิเคราะห์การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (2) กำหนดองค์ประกอบการจัดการความรู้ (3) ศึกษาสภาพปัญหา (4) วางแผนการพัฒนา (5) กำหนดขั้นตอนการพัฒนา และ (6) แนวทางการพัฒนารูปแบบ 2) รูปแบบการจัดการความรู้ ประกอบด้วย (1) กระบวนการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (2) การบริหารจัดการความรู้ผ่านเครือข่ายออนไลน์ (3) ปัจจัยการเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา และ 3) ผลการใช้รูปแบบฯ คือ ผลประเมินตนเองก่อนและหลังพัฒนาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา พบว่า ศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาเพิ่มขึ้นทุกด้าน และผลความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบฯ พบว่า มีความพึงพอใจระดับมากที่สุดในทุกด้าน

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการความรู้; เครือข่ายสังคมออนไลน์; ศักยภาพ; นวัตกรรมการศึกษา

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตต่ง

² คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตต่ง

* Corresponding author e-mail: pupanita9381@gmail.com

บทนำ

เป้าหมายหลักของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2575 ได้วางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ จึงกำหนดยุทธศาสตร์เป็นแนวทางการจัดการศึกษาและการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายให้ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Education Council Secretariat, 2017) สอดรับกับคุรุสภาได้กำหนดว่า ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีมาตรฐานความรู้ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้มีการใช้นวัตกรรมการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน โดยครูต้องมีความรู้ด้านที่สามารถสร้างนวัตกรรมและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (The Teachers Council of Thailand, 2022) ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงควรมีการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียนและที่สำคัญจะต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีจนสามารถพัฒนาเป็นเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น (Ruengrong et al., 2014)

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา โดยเริ่มจากการสร้างแรงบันดาลใจและจินตนาการ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และเห็นทางออกของปัญหา จากนั้นนำความคิดมาทำให้เป็นรูปเป็นร่าง บูรณาการความคิดเข้ากับทรัพยากรที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคลหรือเทคโนโลยี แล้วลงมือทำเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา (Srimanee, 2019) การพัฒนาศักยภาพด้านนวัตกรรมศึกษามีวิธีการพัฒนาได้หลากหลายวิธีวิธีหนึ่งที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ การจัดการความรู้ (Knowledge Management) ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และความเชี่ยวชาญร่วมกัน จนเกิดความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่ดี แล้วนำมาใช้ในการดำเนินการตามขั้นตอนจนเกิดเป็นผลสำเร็จและเป็นที่ยอมรับ องค์ประกอบของการจัดการความรู้ คือ 1) การกำหนดองค์ความรู้ 2) การรวบรวมองค์ความรู้ 3) การคัดเลือกองค์ความรู้ 4) การจัดเก็บองค์ความรู้ 5) การแบ่งปันองค์ความรู้ 6) การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ 7) การสร้างองค์ความรู้ใหม่ และ 8) การถ่ายทอดองค์ความรู้ (Sayabut & Khunarak, 2014) โดยมีขั้นตอนของรูปแบบการจัดการความรู้ประกอบด้วย 1) การสร้างความรู้โดยการกำหนดความรู้ และการแสวงหาความรู้ 2) การจัดเก็บความรู้โดยการประมวลความรู้ และการบันทึกความรู้ 3) การเข้าถึงความรู้ โดยการถ่ายทอดความรู้ และ 4) การเรียนรู้โดยการประยุกต์ใช้ความรู้

ปัจจุบันประเทศไทย ได้ผ่านระยะการระบาดหนักของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19 หรือโควิด-19) ไปแล้ว แต่อย่างไรก็ตามโควิด-19 ยังไม่หมดไป จากข้อมูลพบว่าประเทศไทยยังคงมีผู้ติดเชื้ออยู่ รัฐบาลจึงได้ออกประกาศให้โควิด-19 เป็นโรคประจำถิ่นในประเทศ ดังนั้น ในการสื่อสารเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการสื่อสารผ่านสื่อสังคม (Social Media) ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การอบรม การประชุม การสัมมนา หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านแอปพลิเคชัน (Application) ที่เป็นโปรแกรมอำนวยความสะดวกที่มีให้เลือกมากขึ้นตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เป็นการนำเทคโนโลยีเครือข่าย

และอุปกรณ์ต่าง ๆ มาช่วยสนับสนุนให้เข้าถึงความรู้ แลกเปลี่ยน และการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน คือ การประชุมทางไกลผ่านเครือข่าย (Web Conference) ได้แก่ โปรแกรมประชุมออนไลน์ Zoom, Google, Meet Microsoft, Teams เป็นต้น และกลุ่มเครือข่ายสังคม (Social Networking Site) ได้แก่ Facebook, Line และ Instagram เป็นต้น (Phongput, 2013)

จากการศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตครูพลศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จากผู้ใช้บัณฑิต พบว่า จุดอ่อนของบัณฑิตส่วนใหญ่ขาดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในด้านความคิดสร้างสรรค์และทักษะกระบวนการของการคิดและการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ (Ketkaew, 2016) อีกทั้งผลการศึกษาระเบียบความจำเป็นเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูพลศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 (ตรัง-กระบี่) พบว่า สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษา เป็นความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูพลศึกษา พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองในเรื่องความสามารถในการออกแบบและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษามากที่สุด (Ketkaew, 2020) ดังนั้น คณะผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาที่เกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่

การทบทวนวรรณกรรม

ศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้และประสบการณ์จากการจัดการความรู้มาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมหรือสื่อการเรียนรู้ใหม่ หรือวิธีการแก้ปัญหาแบบใหม่ เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ด้านความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษา ด้านการวิเคราะห์ปัญหาและเชื่อมโยงความคิดสร้างสรรค์การศึกษา ด้านการเลือกนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ ด้านการออกแบบและสร้างนวัตกรรมการศึกษา ด้านการตรวจสอบคุณภาพประสิทธิภาพ และการเผยแพร่นวัตกรรมการศึกษา (Prasertsin, Jiotrakul, & Thongklomsee, 2017)

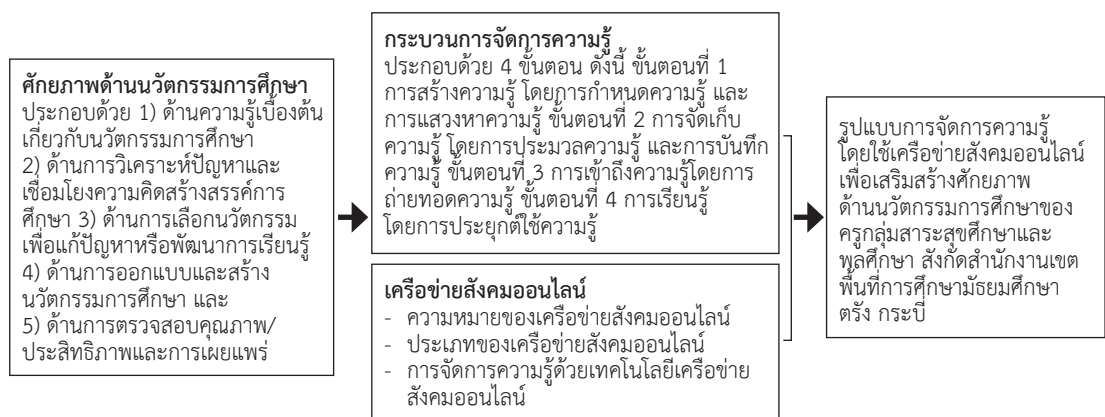
การจัดการความรู้ หมายถึง การสรรหา รวบรวม จัดหมวดหมู่ความรู้ ทั้งจากความรู้ที่เป็นลายลักษณ์อักษรและประสบการณ์ตรงของบุคคล มาพัฒนาให้เป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย และนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวัตกรรมการศึกษา โดยกระบวนการจัดการความรู้มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความรู้ โดยการกำหนดความรู้ และการแสวงหาความรู้ ขั้นตอนที่ 2 การจัดเก็บความรู้ โดยการประมวลความรู้ และการบันทึกความรู้ ขั้นตอนที่ 3 การเข้าถึงความรู้ โดยการถ่ายทอดความรู้ ขั้นตอนที่ 4 การเรียนรู้ โดยการประยุกต์ใช้ความรู้ (Office of the Public Sector Development Commission and Thailand Productivity Institute, 2022)

เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง การติดต่อสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) ในการแลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ในรูปแบบข้อความ ภาพ เสียง และมัลติมีเดีย (Multimedia) ทั้งในลักษณะเชื่อมโยงระหว่างบุคคล และบุคคลต่อกลุ่มบุคคล โดยสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นที่นิยมในปัจจุบันจากการประชุมทางไกลผ่านเครือข่าย โดยการประชุมผ่านแอปพลิเคชันและเว็บไซต์ (Web Site) ที่บุคคลหรือหน่วยงานสามารถสร้างข้อมูล และเปลี่ยนแปลงข้อมูล โดยที่บุคคลอื่นสามารถเข้ามาแสดงความเห็นหรือเผยแพร่หรือสนทนาโต้ตอบได้ผ่านกลุ่มที่เรียกว่าเครือข่ายสังคม (Phongput, 2013)

รูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง วิธีการที่บุคคลได้เชื่อมโยงถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ในรูปแบบข้อความ ภาพ เสียง และมัลติมีเดียผ่านอินเทอร์เน็ตในลักษณะสื่อสังคมออนไลน์ (Ruenagkunthachakorn, Pichapat, Pakorn, & Wittayarak, 2022) โดยมีกระบวนการจัดการเพื่อนำมาเป็นแนวทางการดำเนินงาน ผ่านการบริหารจัดการรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านเครือข่ายออนไลน์ และอาศัยปัจจัยการเสริมสร้างศักยภาพด้านวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

กรอบแนวคิด

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการเสริมสร้างศักยภาพด้านวัตกรรมการศึกษา โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ มาพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านวัตกรรมการศึกษาฯ โดยกำหนดกรอบแนวคิดแสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แล้วจึงดำเนินการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์เชิงปริมาณ ซึ่งข้อมูลเชิงปริมาณจะใช้สนับสนุนข้อมูลเชิงคุณภาพให้ชัดเจน โดยวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษากระบวนการจัดการความรู้ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interviews) ที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ถือว่ามีความเหมาะสม จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาขึ้นทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากการเลือกแบบเจาะจงผู้ที่มีประสบการณ์อย่างน้อย 3 ปีขึ้นไปที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ และนวัตกรรมการศึกษา จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ แล้วนำมาสังเคราะห์หาข้อสรุปเพื่อให้ได้เนื้อหาตามประเด็นของการศึกษา

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาจัดทำ (ร่าง) รูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา แล้วทำการพิจารณา (ร่าง) รูปแบบดังกล่าวโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อพิจารณาข้อความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการความรู้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ นวัตกรรมการศึกษา การจัดการเรียนรู้ด้านพลศึกษา และสุขศึกษา จำนวน 5 คน และผู้ดำเนินรายการ (Moderator) จำนวน 1 คน โดยดำเนินการตามขั้นตอนตามแบบบันทึกข้อมูล แล้วนำผลที่ได้มาพิจารณา เรียบเรียงและวิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นประเด็นสำคัญเพื่อปรับปรุงแก้ไขรูปแบบ ต่อจากนั้นจึงทำการประเมินตรวจสอบคุณภาพรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน จากการทำแบบประเมินคุณภาพรูปแบบฯ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) แบบประเมินคุณภาพรูปแบบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความสอดคล้อง และด้านความเป็นประโยชน์ 3) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นคำถามแบบปลายเปิด ที่ผ่านการหาคุณภาพจากที่ปรึกษางานวิจัย ปรับปรุงความถูกต้อง ภาษาที่ใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และครอบคลุมทุกประเด็น จากนั้นส่งแบบประเมินไปยังผู้เชี่ยวชาญและรับคืนผลการประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย ส่วนวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงรูปแบบให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตราด กระบี่ จำนวน 30 คน จากความสมัครใจของผู้เข้าร่วมวิจัย การสุ่มตัวอย่างโดยอาสาสมัคร (Volunteer Sampling) การดำเนินการตั้งแต่การชี้แจงเพื่อแนะนำ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบ และดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบที่กำหนด เมื่อสิ้นสุดแล้วทำแบบประเมินตนเองก่อนและหลังพัฒนาตามรูปแบบ และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบ ที่ผ่านการตรวจสอบประเมินคุณภาพจากการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ

วัตถุประสงค์ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 และตั้งแต่ 0.80-1.00 ตามลำดับ ถือว่ามีความเหมาะสมสำหรับเก็บข้อมูล จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะนำไปตีความข้อมูลเพื่อหาข้อสรุป แล้วนำผลที่ได้มาสรุปผลและเขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

เอกสารรับรองการวิจัยในมนุษย์

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยภายหลังจากการได้รับการอนุมัติโครงการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ รหัสโครงการวิจัย TNSU-EDU 050/2565 หมายเลขใบรับรอง EDU 071/2565

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตราบึง ระเบียบ สามารถแสดงผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษากระบวนการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตราบึง ระเบียบ ประกอบด้วย

1.1 วิเคราะห์การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ให้เหมาะสมต่อการจัดการความรู้ ได้แก่ Blog เหมาะสำหรับการแบ่งปันความรู้ในรูปแบบบทความ Facebook เหมาะสำหรับการแบ่งปันความรู้ในรูปแบบบทความพร้อมแสดงภาพและวิดีโอ Line เหมาะสำหรับการแบ่งปันความรู้ในรูปแบบสนทนาโต้ตอบไปมาและสามารถสร้างเป็นกลุ่มสนทนาได้ ส่วน Zoom cloud meeting เหมาะสำหรับประชุมทางไกล

1.2 กำหนดองค์ประกอบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ กำหนดเนื้อหาหรือประเด็นที่สนใจร่วมกัน กำหนดบุคคลที่จะมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กำหนดกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ กำหนดเทคโนโลยีในการแลกเปลี่ยนและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และกำหนดผู้ประสานความร่วมมือที่จะเชื่อมโยงระหว่างความรู้ไปสู่ข้อสรุป

1.3 ศึกษาสภาพปัญหาการเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา ได้แก่ งบประมาณ การพัฒนานวัตกรรม แรงจูงใจในการพัฒนานวัตกรรม วัฒนธรรมขององค์กรต่อการดำเนินงาน การส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหาร การติดตามผลเพื่อกระตุ้นการดำเนินการสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และความรู้ความมั่นใจในการพัฒนานวัตกรรมของครูผู้สอน

1.4 วางแผนการพัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาให้มีศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา ได้แก่ การสร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญ การสร้างช่องทางในการสื่อสารหรือมีเครือข่ายร่วมพัฒนา การมีผู้ทรงคุณวุฒิทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงหรือโค้ช (Coach) การให้ความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญ การจัดหาแหล่งข้อมูลสำหรับค้นคว้าศึกษาข้อมูล การลงมือปฏิบัติจริงร่วมกับผู้ที่มีประสบการณ์ การจัดหาที่ปรึกษาให้คำแนะนำ และการจัดกิจกรรมเพื่อถ่ายทอดความรู้และปัญหา

1.5 กำหนดขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย วิเคราะห์ปัญหาหรือความต้องการ สังเคราะห์ความคิดหรือการค้นคว้าวิธีการต่าง ๆ ที่นำไปสู่การพัฒนาวัตกรรมการแสวงหาเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนานวัตกรรมจากผู้ที่มีความสนใจในประเด็นเดียวกัน สะท้อนคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิหรือพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ การสรุปและประเมินความคิดที่ได้ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทดลองสร้างต้นแบบของนวัตกรรม นำต้นแบบไปใช้กับผู้เรียน ประเมินต้นแบบจากการสังเกตและเก็บข้อคิดเห็นจากผู้เรียน ปรับปรุงและทดสอบประเมินต้นแบบใหม่อีกครั้ง และเมื่อได้ต้นแบบที่เหมาะสมแล้วจึงนำไปสู่การปฏิบัติ

1.6 แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย กำหนดเป้าหมายการจัดการความรู้ การสื่อสารทั้งผู้ถ่ายทอดและผู้รับเห็นถึงประโยชน์ของการจัดการความรู้ กำหนดผู้เชี่ยวชาญจัดการเครือข่ายสังคมออนไลน์ สรุปและถ่ายทอดเนื้อหาของการจัดการความรู้ให้สั้นกระชับ การนำเสนอผ่านไมโครมีเนื้อหาที่ยาวจนเกินไป และสรุปผลเพื่อสามารถเข้าถึงข้อมูลองค์ความรู้

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 นครศรีธรรมราช มีรายละเอียดดังนี้

2.1 รูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 นครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 กระบวนการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา ได้แก่ 1) การสร้างความรู้ จากความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญที่มีอยู่ในตัวตนและความรู้ที่ชัดเจน ประกอบด้วย การกำหนดความรู้ที่เกิดจากความสนใจหรือปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วดำเนินการแสวงหาความรู้ จากการแลกเปลี่ยนและสร้างความรู้ในเรื่องที่เป็นประเด็นปัญหาหรือความต้องการ เพื่อจะได้ข้อสรุปว่ากลุ่มมีปัญหา มีความต้องการอะไร มีผลกระทบกับใคร และจะแก้ไขอย่างไร 2) การจัดเก็บความรู้ เป็นการนำความรู้ที่กระจัดกระจายให้มารวมในที่เดียวกัน ประกอบด้วย การประมวลความรู้ โดยการนำข้อมูลมารวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ จนได้เป็นข้อสรุปประเด็นเดียวกันที่ชัดเจน และทำการบันทึกความรู้ให้เป็นระบบ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถค้นหาและนำไปใช้ประโยชน์ 3) การเข้าถึงความรู้ เป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้แก่กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย การถ่ายทอดความรู้โดยถ่ายทอดไปยังผู้สนใจหรือผู้ที่ต้องการความรู้ โดยผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง และ 4) การเรียนรู้ เป็นการนำไปใช้ประโยชน์หรือพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ประกอบด้วย การประยุกต์ใช้ความรู้ โดยนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์หรืองานที่ปฏิบัติอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านที่ 2 การบริหารจัดการความรู้ผ่านเครือข่ายออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย 1) การวางแผน เป็นการวางแผนการดำเนินงาน โดยการจัดทำแผนการจัดการความรู้ 2) การสื่อสาร เป็นการอธิบายให้เข้าใจถึงขั้นตอนการดำเนินการและประโยชน์ที่จะได้รับผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น แอปพลิเคชัน Zoom และ Line 3) การใช้เครื่องมือ เป็นการกำหนดเครื่องมือในการดำเนินการจัดการความรู้ ได้แก่ เครื่องมือในการเข้าถึงเนื้อหาความรู้ โปรแกรม

นำเสนอประกอบการบรรยายเนื้อหา หรือการเล่าเรื่อง และแบบบันทึกข้อมูลเพื่อรวบรวมและสกัดความรู้

4) การเรียนรู้ เป็นการนำความรู้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาที่กำหนดในหัวข้อความรู้ นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และ

5) การประเมินผล เป็นการตรวจสอบว่าการดำเนินการได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ และนำผลของการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงให้ดีขึ้น

ด้านที่ 3 ปัจจัยการเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย 1) การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา 2) การมีผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นพี่เลี้ยงหรือโค้ชในการพัฒนาศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา 3) การมีช่องทางในการสื่อสาร หรือมีเครือข่ายในการพัฒนาศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา 4) การมีผู้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา 5) การส่งเสริมให้มีการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา และ 6) การประเมินผลการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา จากที่กล่าวมาสามารถแสดงความสัมพันธ์ได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตราชบุรี

2.2 การประเมินตรวจสอบคุณภาพรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 4 ด้านพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันทุกด้านในระดับคุณภาพมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}=4.91$) ความเป็นไปได้ ($\bar{X}=4.78$) ความเหมาะสม ($\bar{X}=4.71$) และความสอดคล้อง ($\bar{X}=4.67$) ตามลำดับ

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีนครินทร์ กระบี่ มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ผลการประเมินตนเองก่อนและหลังพัฒนา พบว่า ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาที่เข้าร่วมการพัฒนามีศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาเพิ่มขึ้นทุกด้าน เมื่อพิจารณาผลการประเมิน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า มี 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=4.60$) คือ 1) ด้านความสามารถเลือกนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนที่เหมาะสม 2) ด้านความสามารถพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน และ 3) ด้านความสามารถประเมินผลการออกแบบนวัตกรรม เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจในการปฏิบัติได้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.37$) คือ ด้านความสามารถในการสื่อสารกับเพื่อนครูผู้สอนและบุคคลอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้แสดงความคิดเห็นระหว่างกัน

3.2 ผลความคิดเห็นของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาที่เข้าร่วมการพัฒนา ศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของตามรูปแบบการจัดการความรู้ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดของทุกด้าน หากพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.66$) รองลงมา คือ ด้านการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.63$) ด้านผู้เชี่ยวชาญ: ผู้ถ่ายทอดความรู้มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.59$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรู้ความเข้าใจและการนำไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X}=4.47$)

สรุปและอภิปรายผล

ผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลในประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และวิธีการวิจัย ตามลำดับดังนี้

1. กระบวนการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เริ่มต้นจากการวิเคราะห์และเลือกใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ให้เหมาะสมต่อรูปแบบการจัดการความรู้ กำหนดองค์ประกอบของการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินการจัดการความรู้ ตั้งแต่การกำหนดเนื้อหาหรือประเด็น กำหนดคนหรือบุคคล กำหนดการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ กำหนดเทคโนโลยี และกำหนดผู้ประสานความร่วมมือ สอดคล้องกับ Phuseerit (2020) ได้สังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคม จำเป็นต้องมีการเลือกสื่อสังคม (Social Media Selection) ให้เหมาะสม Sayabut & Khunarak (2014) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบในการจัดการความรู้ ประกอบด้วย การกำหนดการรวบรวม การคัดเลือก การจัดเก็บ การแบ่งปัน การประยุกต์ใช้และการถ่ายทอดองค์ความรู้ ตลอดจนการบูรณาการเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการความรู้ ได้แก่ เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ โดยนำเทคโนโลยีช่วยสร้างความรู้ เทคโนโลยีในการแลกเปลี่ยน จัดเก็บ เข้าถึง และการแบ่งปันความรู้ (Cruthaka, 2019) จากนั้นทำการศึกษาสภาพปัญหาด้านนวัตกรรมการศึกษา เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาและกำหนดแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสม แล้วจึงดำเนินการวางแผนการพัฒนาให้มีศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา เริ่มต้นจากการสร้างความตระหนัก สร้างช่องทางการสื่อสารหรือมีเครือข่าย มีผู้ทรงคุณวุฒิให้ความรู้ ประสบการณ์พร้อมยกตัวอย่าง จัดหาแหล่งข้อมูล ลงมือปฏิบัติจริง

มีที่ปรึกษาให้คำแนะนำ มีกิจกรรมเพื่อถ่ายทอดความรู้และปัญหา แล้วกำหนดขั้นตอนการพัฒนา นวัตกรรมการศึกษา จากการวิเคราะห์ปัญหาหรือความต้องการ สังเคราะห์ความคิดหรือการค้นหาวិธีการต่าง ๆ แสวงหาผู้ที่มีความสนใจในประเด็นเดียวกันเพื่อสะท้อนความคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิหรือพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ แล้วประเมินและสรุปความคิดหรือนวัตกรรมที่จะสร้าง ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทดลองสร้างต้นแบบ นำต้นแบบไปใช้กับผู้เรียน แล้วประเมินจากการสังเกต เก็บข้อคิดเห็น ปรับปรุง ทดสอบประเมินต้นแบบใหม่อีกครั้ง เมื่อได้ผลลัพธ์ที่เหมาะสมแล้วจึงนำต้นแบบไปสู่การปฏิบัติ แล้วกำหนดแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น กำหนดเป้าหมายการดำเนินการ กำหนดผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินการถ่ายทอด นำเสนอเนื้อหา และสรุปผลเพื่อสามารถเข้าถึงข้อมูลองค์ความรู้ สอดคล้องกับ Udomthanatheera (2022) ได้อธิบายการสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมจะต้องศึกษาสภาพปัญหา การพัฒนารอบแนวคิดมาวางแผนเพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา การพัฒนาต้นแบบการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมเพื่อนำการแก้ไขจุดบกพร่อง นอกจากนี้ Prasertsin, Jiotrakul, and Thongklomsee (2017) ได้สรุปแนวทางการจัดการนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัยของครู คือ ด้านการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ มีการฝึกอบรมวิธีการประดิษฐ์สื่อการเรียนรู้และนวัตกรรม มีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ทันสมัยเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนและกลุ่มวิชาต่าง ๆ และด้านการพัฒนาเจตคติ ตลอดจนการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยายกาศนวัตกรรมในองค์กร โครงสร้างองค์กรที่มีความยืดหยุ่น ล้วนส่งผลต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม (Li, 2021)

2. รูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้าน นวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย ด้านที่ 1 กระบวนการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย การร่วมกันสร้างความรู้ที่กระจัดกระจาย มารวบรวมให้ตรงกับความต้องการ แล้วนำมาจัดเก็บอย่างเป็นระบบเพื่อให้เข้าถึงความรู้ได้โดยง่าย และเกิดการเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Office of the Public Sector Development Commission and Thailand Productivity Institute (2022) กล่าวถึง พัฒนาการของความรู้ที่จะเกิดขึ้นจากการค้นหา การสร้างและ แสวงหาความรู้ มารวบรวมตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ประมวลและกลั่นกรอง จัดเก็บความรู้ทำ สารบัญอย่างเป็นระบบ (Ruenagkunthatchakorn et al., 2022) การจัดเก็บความรู้ได้ทั้งแบบเอกสาร ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถค้นคืน แบ่งปันได้อย่างสะดวก และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ในการตัดสินใจหรือการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Office of Knowledge Management and Development, 2022) โดยนำขั้นตอนของกระบวนการจัดการความรู้มาดำเนินการผ่านขั้นตอนใน ด้านที่ 2 การบริหารจัดการความรู้ผ่านเครือข่ายออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรม การศึกษา ประกอบด้วย การวางแผนการดำเนินงาน การสื่อสารถึงขั้นตอนและประโยชน์ที่จะได้รับ การใช้ เครื่องมือในการดำเนินการจัดการความรู้ การประเมินผลและการปรับปรุง เพื่อให้ได้แนวปฏิบัติในการ พัฒนาศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาสำหรับครูกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษานำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับ สถานการณ์หรืองานที่ปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการป้องกันปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นจำเป็นต้องอาศัย ด้านที่ 3 ปัจจัยการเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญ การมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็น พี่เลี้ยงหรือโค้ช การมีช่องทางในการสื่อสารหรือมีเครือข่ายในการพัฒนา การมีผู้ประสานความร่วมมือ

การส่งเสริมให้มีการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงต่อไป สอดคล้องกับ Phunphatcheewin (2010) กล่าวถึง ความสำเร็จของการจัดการความรู้ ต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการความรู้ (Plan) ที่จะช่วยให้การดำเนินการที่ชัดเจน ผู้รับผิดชอบโครงการ (Project Owners) ที่ต้องขับเคลื่อนกระบวนการผ่านการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอหลายช่องทาง การเลือกใช้เครื่องมือในการจัดการความรู้ (Tools) ที่เหมาะสม Somudom and Nanthachai (2019) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนานวัตกรรมของครู ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจในตนเอง เช่น ความสำเร็จในการทำงานหรือความก้าวหน้าในอาชีพเกิดเป็นแรงจูงใจเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ การได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จนเกิดความคิดริเริ่ม บรรยายการทำงานนวัตกรรม เช่น การให้ความร่วมมือ มีความสะดวกในการทำงาน และมีผู้ให้คำปรึกษาที่ดีในการจัดทำนวัตกรรม เช่น การจัดให้มีการอบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านนวัตกรรมระหว่างเพื่อนครู งานวิจัยของ Prajan and Chaemchoy (2018) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู โดยการสร้างตระหนักให้เห็นความสำคัญของการพัฒนานวัตกรรม การใช้ระบบพี่เลี้ยง การสร้างเครือข่าย การบูรณาการองค์ความรู้ การสร้างทีม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการติดตามสะท้อนผลการพัฒนา

จะเห็นได้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์มีส่วนสำคัญในรูปแบบการจัดการความรู้ที่เสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาทั้ง 3 ด้าน ตั้งแต่การติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูล ข่าวสาร องค์ความรู้ในรูปแบบข้อความ ภาพเสียง และมัลติมีเดีย ทั้งในลักษณะเชื่อมโยงระหว่างบุคคล และบุคคลต่อกลุ่มบุคคล โดยเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน คือ การประชุมทางไกลผ่านเครือข่าย ได้แก่ ประชุมผ่านแอปพลิเคชัน ชุม (Zoom Cloud Meeting) หรือเว็บเพจ (Web Page) มาใช้เป็นเครื่องมือจัดการความรู้ อาทิ การสร้างบล็อก การสร้างเฟซบุ๊กกลุ่ม (Facebook) และกลุ่มไลน์ โดยมุ่งหวังให้เกิดเนื้อหา (Content) จากการแปลงความรู้ที่ฝังในตัวคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ การสร้างสังคมเพื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Silanon (2010) ได้กล่าวว่า การที่คนที่สนใจในเรื่องราวเดียวกันยินดีมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม โดยอาศัยเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดเว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เป็นทั้งเครื่องมือ เป็นทั้งกิจกรรมที่ช่วยจัดการความรู้ได้เป็นอย่างดี ส่วนผลการประเมินตรวจสอบคุณภาพรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 4 ด้าน คือ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความสอดคล้อง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันทุกด้านในระดับคุณภาพมากที่สุด สอดคล้องกับ Sriket (2014) ได้ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการประเมินคุณภาพงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน การพิจารณามาตรฐานการประเมินทางการศึกษา 4 ด้าน พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านอรรถประโยชน์ และด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ

3. จากการศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษา ดังนี้

ผลประเมินตนเองก่อนและหลังพัฒนากลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาเพิ่มขึ้นทุกด้าน เมื่อพิจารณาผลการประเมินหลังอบรม ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน คือ ด้านความสามารถเลือกนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนที่เหมาะสม ด้านความสามารถพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน และด้านความสามารถประเมินผลการออกแบบนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การ

ตัดสินใจในการปฏิบัติได้ ส่วนด้านความสามารถในการสื่อสารกับเพื่อนครูผู้สอนและบุคคลอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้แสดงความคิดเห็นระหว่างกันมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด และผลการแสดงความคิดเห็นของ ผู้เข้าร่วมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดของทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ ด้านการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ ด้านผู้เชี่ยวชาญ: ผู้ถ่ายทอดความรู้ และด้านความรู้ความเข้าใจและการนำไปใช้ประโยชน์ จากผลที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการจัดการความรู้ผ่านเครือข่ายออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมในการเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ สอดคล้องกับ Sriwiboon (2011) ได้ประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ว่า ดังนี้ ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับองค์ความรู้ของรูปแบบการจัดการความรู้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับองค์ความรู้ของรูปแบบการจัดการความรู้หลังทดลอง 8 สัปดาห์สูงกว่าหลังการทดลองสิ้นสุด และบุคลากรมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ Burachat, Phanphruk, and Siribanpitak (2011) ได้ประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพบัณฑิตฯ ผลการประเมินมีคุณภาพตามมาตรฐานด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์ และผู้ใช้รูปแบบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้และพัฒนา

รูปแบบการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เพื่อแนวทางการนำไปใช้และพัฒนา โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ฯ นำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละหน่วยงาน ตั้งแต่ด้านที่ 1 กำหนดกระบวนการจัดการความรู้ ได้แก่ การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ การจัดเก็บความรู้ สุดท้ายคือการเรียนรู้ แล้วนำมาดำเนินการผ่าน ด้านที่ 2 การบริหารจัดการรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านเครือข่ายออนไลน์ ได้แก่ การจัดทำแผนการจัดการความรู้ การสื่อสาร การใช้เครื่องมือที่เหมาะสม และการประเมินผล โดยอาศัย ด้านที่ 3 ปัจจัยการเสริมสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมการศึกษาที่จะช่วยให้การบริหารจัดการรูปแบบมีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่ การประชุมเพื่อสร้างความตระหนัก การมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นพี่เลี้ยงหรือโค้ช ตลอดจนการมีผู้ประสานความร่วมมือ

2. การนำเครือข่ายสังคมออนไลน์มาใช้ในการรูปแบบการจัดการความรู้ฯ เริ่มต้นจากการสร้างกลุ่ม เช่น การสร้างกลุ่มไลน์ เพื่อการติดต่อประสานงาน มีการสร้างเฟซบุ๊กกลุ่ม เพื่อใช้ในการโพสต์ (Post) จัดกลุ่มและเสนอปัญหาหรือความต้องการ มีการวางแผนร่วมกันโดยการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการศึกษา และกำหนดวันและเวลาที่จะสะดวกต่อการแลกเปลี่ยนความรู้ โดยใช้แอปพลิเคชันที่เหมาะสม แล้วประมวลผล กลั่นกรอง จัดเก็บรวบรวม เผยแพร่ความรู้ผ่านเว็บเพจ ให้เข้าถึงความรู้ได้โดยง่ายและทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิธีการหรือกิจกรรมส่งเสริมความมั่นใจในด้านการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือความรู้ด้านนวัตกรรมการศึกษา ยกตัวอย่างกิจกรรม ได้แก่ การจัดการความรู้ในประเด็นหัวข้อ “การถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตนวัตกรรมจากห้องเรียนสู่ชุมชน” เป็นต้น
2. ควรศึกษาการจัดการความรู้ในรูปแบบใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ หรืออาจใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในรูปแบบใหม่ ๆ จะช่วยให้การพัฒนาศักยภาพด้านนวัตกรรมของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา นำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับรายบุคคลและสอดคล้องกับความต้องการมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Burachat, S., Phanphruk, S., & Siribanpitak, P. (2011). Research and development of graduate quality evaluation model for teacher education program of higher education institutions. *KKU Research Journal*, 11(4), 101-112. [in Thai]
- Cruthaka, C. (2019). The technology appropriate for knowledge management of public university lecturers. *Journal of Interdisciplinary Research: Graduate Studies*, 8(2), 269-279. [in Thai]
- Education Council Secretariat. (2017). *National Education Plan 2017-2036 (B.E. 2560-2579)* (2nd ed.). Bangkok: Phrik Wan Graphic. [in Thai]
- Ketkaew, P. P. (2016). *Development of physical education teachers' preparation and improvement strategies toward excellence of the physical education institutes* (Doctoral dissertation). Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, Thailand. [in Thai]
- Ketkaew, P. (2020). *The needs assessment for development competency learning innovation for physical education teachers in the 21st century of the Secondary Educational Service Area Office 13* (Research report). Thailand: Faculty of Education Thailand the National Sports University, Trang Campus. [in Thai]
- Li, Q. (2021). *The causal relationship of innovation factors affecting the performance of support personnel*, Chiang Mai Rajabhat University (Research Report). Chiang Mai, Thailand: Chiang Mai Rajabhat University. Retrieved from <http://cmruir.cmru.ac.th/handle/123456789/2222> [in Thai]
- Office of Knowledge Management and Development. (2022). *What is knowledge management? How necessary is it to use knowledge management?*. Retrieved from https://www.okmd.or.th/upload/pdf/chapter1_kc.pdf. [in Thai]
- Office of the Public Sector Development Commission and Thailand Productivity Institute. (2022). *Knowledge management manual*. Retrieved from https://www.afaps.ac.th/kmcorner/km58/km_web/KMplanmanual.pdf [in Thai]
- Phongput. S. (2013). *Social media: How to application*. Bangkok: Office of The Secretariat of the Senate. [in Thai]
- Phunphatcheewin, T. (2010). *Success factors in knowledge management*. Retrieved from <https://sites.google.com/site/gaiusjustthink/thitikorn-on-km/paccaykhamsarecnicarcadkarkh-wamru?authuser=0> [in Thai]
- Phuseerit, T. (2020). The development a social media learning model for education technology and computer education students in Faculty of Education Mahasarakham University. Faculty of Education, Mahasarakham University. *Journal of Graduate Studies Walaya Alongkorn Rajabhat University*, 14(2), 65-79. [in Thai]
- Prajan, O., & Chaemchoy, S. (2018). Administrative model for development teacher's innovative thinking skills in the basic education school. *FEU Academic Review*, 12(1), 156-169. [in Thai]

- Prasertsin, U., Jiotrakul, T., & Thongklomsee, J. (2017). A studying guidelines of the educational innovation management used for improving teacher's teaching and research. *Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot University*, 10(2), 78-89. [in Thai]
- Ruenagkunthatchakorn, J., Pichapat, W., Pakorn, N., & Wittayarak, O. (2022). Knowledge management and innovation enhancement in the organization. *Humanities and Social Sciences Review*, 10(3), 1-18. [in Thai]
- Ruengrong, P., Jirawongpong, B., Maenyam, W., Somyaron, W., Muendet, S., & Srisurat, C. (2014). Educational technology vs Thai teachers in 21st century. *Panyapiwat Journal*, 5(Special Issue), 195-205. [in Thai]
- Sayabut, N., & Khunarak, P. (2014). A knowledge management model towards learning organization of the schools under the Foundation of the Church of Christ in Thailand. *Academic Journal Eastern Asia University*, 4(1), 17-22. [in Thai]
- Silanon, S. (2010). *Knowledge Management on Web social network*. Retrieved from <http://www.tistr.or.th/tistrblog/?p=595> [in Thai]
- Somudom, S., & Nanthachai, S. (2019). Factors affecting innovative practices of teachers in secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office 3 Nonthaburi Province. *Journal of Education Studies*, 47(Supplemental Issue 1), 391-406. [in Thai]
- Sriket, N. (2014). *The development of an evaluation model for evaluating the quality of practicum teacher students' classroom action research at Srinakharinwirot University* (Doctoral dissertation). Srinakharinwirot University, Thailand. Retrieved from <https://ir.swu.ac.th/jspui/handle/123456789/4456> [in Thai]
- Srimanee, P. (2019). *Factors affecting individual innovative behavior: The case of support staff in Prince of Songkla University (Hat Yai Campus)* (Master's thesis). Prince of Songkla University, Songkhla, Thailand. Retrieved from <https://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2016/12339> [in Thai]
- Sriwiboon, C. (2011). *Development of knowledge management pattern in Rajabhat University*. (Doctoral dissertation). Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand. [in Thai]
- The Teachers Council of Thailand. (2022). *Regulations of the teachers council of Thailand on professional standards (4th ed.)*. B.E. 2019. Retrieved, from https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2563/E/109/T_0010.PDF [in Thai]
- Udomthanatheera, K. (2018). *The process of innovation*. Retrieved from <https://www.iok2u.com/article/innovation/innovation-004a-process> [in Thai]

